

21. 9. 75
197.21

לסיני יד עלומה

בהמשך לשמחתן הסאלבונג'ה לוסה הדני =
והפגין עלי זה עם "אמנטי" בוס. גולן.
גייט מפיץ את הדוג'ה לנשוא מתיק
במשד, ולכן לשיקולק אס לביקור אלת לעיון
למישהו (באין העניינה גולן).

מ/עזים לשמה,

י.כ.פ.

אלימיל אפי הקונק
בכא. אמסור אפי אמנטי

19 בספטמבר 1975

דין-וחשבון על הכנס השנתי של מועצת "אמנסטי"

1. בין ה-11 וה-14 בספטמבר נערך בסט. גאלן הכנס השנתי של מועצת האירגון הבינלאומי "אמנסטי". הואיל וזו הפעם הראשונה שהנני משתתף בכנס של אירגון זה, ולמדתי לראשונה מקרוב על אופיו ומיבנהו, אקדים בכמה נחונים כלליים.
2. "אמנסטי" הוקמה בשנת 1961 על ידי כמה משוגעים-לדבר-אחד בלונדון (למעשה ניתן לומר שהאירגון צמח ממאמר, שפורסם ב"אובזרוור" על ידי אביו הרוחני של האירגון - פטר בנסון - שהיום פרש לגמרי מפעילות). כיום יש לאירגון בין 40 ל-50 אלף חברים (המספר המדויק אינו ברור) ב-32 סניפים, שמתוכם בדיוק חצי (16) הם באירופה. המיבנה של האירגון הוא כזה, שגודל סניף נקבע לאו דווקא על פי מספר החברים, אלא גם על פי מספר "קבוצות האימוץ" הפועלות במסגרתו למען "אסירי מצפון". סך-הכל קיימות 1582 קבוצות כאלו, מתוכם 1384 באירופה. הסניף הגדול ביותר מבחינת מספר החברים הוא בהולנד: מדברים על כמעט 17 אלף חברים, היינו, כשליש מהמספר הכולל של חברי "אמנסטי" בעולם. אבל הסניף הגדול ביותר מבחינת מספר "קבוצות האימוץ" נמצא בגרמניה: קיימות שם מעל ל-500 קבוצות. הסניף המאורגן ביותר (ואולי החזק ביותר) מצוי בשבדיה. לשם השוואה כדאי להזכיר, כי הסניף הישראלי מונה פחות מ-15 חברים, ויש לו רק שתי "קבוצות אימוץ".
3. אם כי "אמנסטי" נוצרה כאירגון הפועל למען "אסירי מצפון" בלבד, הורחבו בשנים האחרונות תחומי פעילותה למאבק (א) נגד עונש המוות; (ב) נגד עינויים; ו-(ג) בעד שיפור חנאי מאסר. אין ספק, שבמשך הזמן עוד תרחב היריעה לכל המעגל של זכויות האדם.
4. לאירגון הבינלאומי "אמנסטי" (להבדיל מן הסניפים הארציים) יש (א) הנהלה מצומצמת בת 9 חברים, המתכנסת בחכיפות יחסית. בראש ההנהלה עומד גרמני (שאינו ידוע כידיד ישראלי) בשם דירק בורנר. (ב) מועצה ^{שנתית} שבה מדובר בדו"ח זה. בורנר כיהן גם כיו"ר המועצה בסט. גאלן. (ג) עד השתא היתה קיימת גם עצרת של כל חברי "אמנסטי", שהיתה מתכנסת אחת לחמש שנים. מובן שבעצרת כזאת היה טעם רק כל עוד היה האירגון קטן יחסית. השנה, עקב גידולו העצום של האירגון, בוטל מוסד העצרת. (ד) מזכירות, שמושבה בלונדון ובה היום לא פחות מ-66 עובדים במישרה מלאה. המזכיר הכללי הוא מרטיין אנלס.

2. בישיבות השנתיות של מועצת "אמנסטי" משתתפים נציגים בעלי זכות הצבעה ומשקיפים. בסט. גאלן נכחו קרוב ל-200 איש, אך מחוכם רק 58 היו בעלי זכות הצבעה: 9 חברי ההנהלה ו-49 נציגי סניפים. מספר הנציגים של כל סניף משתנה בהתאם לגודלו (במובן הכפול דלעיל). הסניף בעל מספר הקולות הגדול ביותר הוא גרמניה (6 קולות), אחריו שבדיה (עם 5), כמה סניפים (הולנד, בריטניה, ארצות-הברית) עם 4, וכך הלאה. לישראל קול אחד בלבד, וגם אותו קיבלנו רק השנה לאחר שהקמנו "קבוצת אימוץ" שנייה ובזאת עמדנו בתנאי המינימום (במספר החברים אנו מתחת למינימום). אליבא דאמת, לרוב-רובם של הסניפים - לרבות במדינות גדולות כמו איטליה - יש רק קול אחד. בכנס סט. גאלן השתתפנו שניים מן הסניף הישראלי: מלבדי (כנציג) השתתפה (כמשקיפה) גם ד"ר ניצה ליבאי.
6. ביסודו של דבר "אמנסטי" היא אירגון מערב-אירופי, אך השאיפה היא להתרחב. במדינות ערב לא קיימים סניפים של האירגון, אבל התקבלה בסט. גאלן פה אחד החלטה לראות דחיפות בשנה הקרובה בייזום והקמת סניפים במזרח התיכון ובאפריקה. יש, איפוא, להניח כי ניתקל בערבים בשנים הקרובות.
7. בדרך-כלל יש לחברי "אמנסטי" נטיות שמאליות, אולם אי אפשר לומר - על סמך מה שראיתי בסט. גאלן - שזהו אירגון שמאלי קיצוני. יש לאירגון בלי ספק פופולריות ויוקרה בלתי-רגילים באירופה המערבית, וקצב הגידול של הסניפים בגרמניה, הולנד וסקנדינביה הוא ממש מדהים. הנציג הנורבגי, למשל, הודיע כי מאחר שהסניף בארצו יהיה בקרוב האירגון הגדול ביותר בנורבגיה בתחום זכויות האדם, מתכוונת ממשלת נורבגיה לתרום לסניף רשמית סכומים גדולים. בעיקר מסיבה זו - ואי הידיעה כיצד להבחין בין ממשלות "טובות" ו"גרועות" - לא התקבלה (בינתיים) החלטה צפויה, האוסרת על סניפי "אמנסטי" לקבל עזרה ממשלתית.
8. מבחינה ישראלית נראה לי, כי "אמנסטי" מהווה פורום חשוב מאד, בעיקר בגיזרת היחסים שלנו עם אירופה המערבית. אם כי ההנהלה והמזכירות מגלות מפעם לפעם נטיות עוינות לישראל, והוא הדין לגבי כמה אנשי מפתח במספר מדינות, אי אפשר לפסול את האירגון כולו. בהחלט נתקלתי במספר ידידי ישראל (למשל איש האיגודים המקצועיים בשבדיה, איבר אספ, אשר ביקר בארץ פעמיים ונמצא בקשרים הדוקים עם אנשי מפלגת העבודה). אין לי ספק, כי על ידי פעילות בחוך האירגון ניתן לשפר שם את מעמדנו, ולהקשות על ההנהלה והמזכירות לנהוג כרצונן.
9. ראוי לציין, כי בסט. גאלן לא הוזכרה ישראל בדיונים במלה אחת, אם כי התקבלו החלטות לגבי פסקי-דין מוות בספרד ופליטים מארגנטינה, והוזכרו לגנאי בשמן מספר מדינות כמו צ'ילה ודרום-אפריקה. עם זאת, בדין-וחשבון השנתי

שהוגש לכנס - בו מתוארו בעיות בלא פחות מ-107 מדינות - מופיעות בעמודים 130-131 כמה פיסקאות לא סימפטיות על ישראל. כמו כן מתייחס הדו"ח כמובן לפרשת החקירה בנושא של שבויי המלחמה של ישראל וסוריה. ניצלתי הזדמנות שיחה ארוכה עם בורנר כדי לשאול במפגיע מדוע "אמנסטי" לא פירסמה את הדין-וחשבון החיובי של ג'ון מורטימר על משפט המיילדת בחיפה (אנלס עצמו הוא שסיפר לי בלונדון על קיומו של דין-וחשבון זה, שעל תוכנו יכולתי ללמוד מפגישתי עם מורטימר בארץ). חשובתו של בורנר היתה (א) "אמנסטי" לא מפרסמת דו"חות חיוביים אלא רק דו"חות שליליים! כשהבעתי הפתעה וספק הביא כראייה אי-פירסום דו"ח חיובי לגרמניה לגבי משפט באדר-מיינהוף. (ב) משפט המיילדת טרם הסתיים, ולכן צריך מורטימר לשוב ארצה ולהשלים את הדו"ח שלו.

10. במהלך הכנס בסט. גאלן התקשר אתי טלפונית הקונסול-הכללי בציריך כדי למסור לי, שהוגשה סוף-סוף ל"אמנסטי" באמצעות השגרירות בלונדון התגובה הרשמית הישראלית לדו"ח על שבויי המלחמה. ביררתי את העניין מייד עם אנלס ובורנר, והסתבר שהם שומעים על קיום התגובה לראשונה ממני ושהיא טרם הגיעה אליהם. משמע, או שהתגובה נמסרה בלונדון שעה שכל אנשי המזכירות בדרג הבכיר נמצאו בסט. גאלן, או שהשדר התעכב. ממילא היו לי ספקות אם צריך לעורר בסט. גאלן ביוזמתנו את נושא המזרח-התיכון. רבים היו בוודאי מנצלים את ההזדמנות כדי לתקוף אותנו (בהסתמך על הדין-וחשבון השנתי הנזכר או בכלל), כך שהיינו רק מזמינים לנו בעיות. כיוון שהתגובה הישראלית טרם הגיעה לתעודתה, ודאי שלא היה מקום כי אני (כנציג לא-ממשלתי) אדווח עליה. הספיקה השיחה החריפה שהיתה לי בנפון בלונדון עם כל חברי ההנהלה. עם זאת אני ממליץ, כי שגרירות ישראל יפיצו את העתק התגובה לכל סניפי "אמנסטי" בעולם.

11. הדיונים בסט. גאלן היו די מאכזבים מבחינת התוכן. קודם כל סבבו כמעט כל הדיונים סביב שאלות פיננסיות, טכניות, מינהליות וטקטיות. לא היה כל דיון רציני בשאלות של מדיניות והתוויית קווי פעולה. שנית, לא היה תרגום סימולטני אמיתי (היה תרגום מאנגלית - בעיקר לצרפתית - לדורשים זאת, אך לא ההיפך), כך שכל הנואמים היו צריכים להתבטא באנגלית, ועבור רבים היתה זו משימה בלתי-אפשרית. רמת הדיונים היתה נמוכה: כללית איך זה אירגון אינטלקטואלי, והפעילות בו מאפשרת כנראה לאדם ברחוב למצוא פורקן לייצר פעילות ולרצון להושיע את העולם. בא לידי ביטוי הבדל גדול בין אנשים מקצועיים (שבחלקם זו פרנסתם כמנהלי סניפים וכו') לבין כל מיני נודניקים שאינם יודעים מה הם רוצים.

12. הדיונים בסט. גאלן נחלקו בין מליאה לבין ארבע קבוצות עבודה,

שעסקו ב-(א) מיבנה; (ב) פיתוח; (ג) שיטות; ו-(ד) כספים. מאחר שהיינו רק שני ישראלים, השתתפנו בקבוצות עבודה (א) ו-(ג) בלבד, ונעדרנו מן השתיים האחרות. במליאה לא פצינו פה, אך לעומת זאת גילינו פעילות בקבוצות העבודה. מצדי מילאתי תפקיד מפתח בדיון על דו"ח יסודי לגבי כל מיבנה הפעילות של "אמנסטי", שהוגש בחסות ההנהלה והמזכירות: טרפדתי הרבה סעיפים, הבאתי לשינוי אחרים והעברתי החלטה המקימה ועדה למדיניות (שתכליתה לגזול קצת מן הסמכויות המופרזות של ההנהלה). יו"ר קבוצת העבודה שלי היה השבדי אספ, והוא קיבל את רוב רעיונותי ונלחם למענם. קשה לומר, שהתרגיל עשה אותי פופולרי בהנהלה ובמזכירות, אך לפחות הוא גרם לכך שירגישו היטב בנוכחותי. בורנר (שבארוחת-ערב חגיגית ביקש באורח מופגן שאשב עמו לשולחן אחד) ביקש כבר לדעת אם אני מעוניין להצטרף בעתיד להנהלה. לשמחתו הרבה השבתי לו בשלילה, אבל אני מתרשם שאילו ראינו בכך משימה חשובה היינו יכולים באמת להגיע להנהלה אחרי שנתיים-שלוש של פעילות.

13. מביין השאלות הספציפיות שנדונו ברצוני להזכיר כאן רק כמה

נקודות:

- א. כמו בשנים קודמות התעוררה השאלה אם "אמנסטי" רשאית לפעול למען "אסירי מצפון" התומכים באלימות באופן תאורטי (אם כי לא ביצעו בעצמם מעשי אלימות). כרגע אוסרת חוקת "אמנסטי" על האירגון לפעול למען אסיר כלשהו אשר ביצע אלימות או תומך בה, ומדי שנה מנסים אנשי השמאל להביא לשינוי החוקה. בסט. גאלק הוטל על ההנהלה להגיש הצעות בנדון לכנס הבא - כך שזכינו ברווח של שנה - אך אין לי ספק שבמוקדם או במאוחר תשתנה הנוסחה הקיימת.
- ב. קיים להץ גדול להוציא את מרכז האירגון מלונדון. נקודת-הכובד עברה מזמן מן הסניף הבריטי לקונטיננט (השנה, לראשונה בתולדות "אמנסטי", נשארה ההנהלה ללא שום נציג בריטי), ויש לא מעט אי-שביעות רצון בסניפים מן הדרך שבה מכוונת המזכירות את העניינים מלונדון, הרחק מן הסניפים הגדולים. אחד הנואמים ציין, כי בדו"ח השנתי שהוגש לכנס יש פולחן אישיות של מרסין אנלס, ושמו נזכר שם לא פחות מ-92 פעמים. ההנחה היא, שהעברת המזכירות לקונטיננט תקרב אותה לסניפים הראשיים ותעמיד אותה תחת השפעתם. נוסף על כך, מטה "אמנסטי" בלונדון מצוי בכניין בלתי-מתאים לגידולה העצום של המזכירות, וצריך לעבור משם ממילא. ההצעות הקונקרטיות הן לוכסמבורג או רוטרדם, אבל נזכרה גם ג'נבה. כשלעצמי אינני רואה אסון בשתי הראשונות, אך האווירה השוררת בקרב כל האירגונים הבינלאומיים הרבים הממוקדים בג'נבה תהיה לדעתי לרועץ לישראל. התקיימו בנדון שתי הצבעות. הצעה לתיקון החוקה על ידי השמטת האיזכור המפורש של לונדון נכשלה

על חוד של קול אחד שחסר לשני-שליש (אני יכול לטעון שזהו הקול שלי, היות והצבעתי נגד...)). התקבלה לעומת זאת הצעת פשרה, המאפשרת יציאה מלונדון לפי החלטת ההנהלה ואישרור רוב הסניפים. זה יתן לכולם אפשרות לקיים בירורים בנדון על סמך הצעה קונקרטיה.

ג. תקציב המזכירות בלונדון הגיע בשנת התקציב 1975/76 ל-366 אלף לירות שטרלינג. לשנה הבאה הוצע תקציב של מעל לחצי מיליון ל"ש, שבסופו של דבר (לאחר מאבק מצד הסניפים הגדולים הנושאים ברוב המעמסה הכספית) הורד ל-460 אלף ל"ש, אך התקרה נשארה פתוחה למשא-ומתן נוסף על בסיס וולונטרי. זהו סכום נכבד למדי עבור אירגון לא-ממשלתי, וראוי לזכור כי מדובר רק בתקציב המזכירות הבינלאומית. לסניפים הגדולים יש תקציבים לא-מבוטלים משלהם (השבדים לבד מוציאים רבע מיליון דולאר לשנה על סיוע ל"אסירי מצפון"), וכמו כן קיימים תקציבים מיוחדים למבצעים מיוחדים. כתוצאה מהגדלת התקציב יגדל גם המס המוטל עלינו: מ-173 ל-265 ל"ש. הצבעתי נגד החלטה זו, אבל הסניפים הגדולים הכריעו את הכף. בעתיד מתכננת "אמנסטי" מגביית עולמית, מעבר ומעל לתשלומים מן הסניפים. היוזם הראשי של המבצע הוא יהודי שווייצרי בשם פריץ שרק (קרוב של בני נבון). בינתיים מחלבטים אמנם בשאלה הכפולה (א) כיצד להבטיח שלא ייכנס למגביית כסף ממקורות לא-כשרים מבחינת האירגון, כגון סכנות הביון האמריקנית; (ב) כיצד למנוע התנגשות בין המגביית העולמית לבין הפעילות המקומית לאיסוף כספים מצד הסניפים הגדולים. זב"ש.

ד. הכנס השנתי הבא של המועצה (במקום העצרת שבוטלה) יתקיים בשטרבורג.

י.ד.ש.
פרופ' יורם דינשטיין